

Tukimateriaali työllistymistä
edistävän monialaisen tuen
yhteistoimintamallin verkostoille

KEHA-keskus
UF-centret

Sisällysluettelo

03 Johdanto

04 TYM-yhteiskehittämisessä esiin nousseita kehittämistarpeita ja tukityökaluja

06 TYM-yhteistoimintamallin vaiheet

08 TYM-yhteistoimintamallin työmääritelmä

10 Nelikenttätyökalu

16 Asiakaspersoonat

26 Kysymyspatteristo

28 Signaalit

31 Arvolupaukset

JOHDANTO

tukimateriaalin käyttöön

Tämä tukimateriaali on tarkoitettu kaikille työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin verkostoille eli TYM-verkostoille sekä niissä toimiville TYM-johtajille ja -johtoryhmille, esihenkilöille ja asiantuntijoille. Materiaalia voivat käyttää työssään sekä työvoimaviranomaisella, hyvinvointialueilla että Kelassa työskentelevät asiantuntijat. Tukimateriaalia voidaan hyödyntää myös laajemman työllistymistä edistävän verkoston kanssa toimittaessa.

Tukimateriaali tarjoaa työkaluja, TYM-yhteistoimintamallia kuvaavaa materiaalia sekä työpohjia tukemaan omaa kehittämistyötä. Materiaali ei tarjoa valmiita vastauksia, vaan toimii työkaluna, kun lakisääteisissä TYM-verkostoissa kehitetään oman verkoston toimintamalleja ja asiakastyötä.

Vuoden 2025 alusta astuu voimaan laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023) eli ns. TYM-laki, joka korvaa lain työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1369/2014) eli ns. TYP-lain. Lakimuutos tapahtuu osana TE24-uudistusta, jossa työvoimapalveluiden järjestäminen siirtyy kunnille ja kuntien muodostamille työllisyysalueille. Samalla myös TYP-verkostot organisoituvat uusiksi TYM-verkostoiksi. Tämä tukimateriaali toivottavasti omalta osaltaan tukee verkostoja uudessa tilanteessa.

Vuonna 2023 toteutetussa TYP-yhteiskehittämisprosessissa kartoitettiin TYP-toimijoiden tukitarpeita muutostilanteessa. Keskeiseksi teemaksi nousi toive mallinnukselle uuden TYM-yhteistoimintamallin mukaisesta asiakkuudesta, etenkin sen alusta ja lopusta.

Myös tarve alueellisen moninaisuuden ja autonomian säilymiselle nousi työn keskiöön. Vuoden 2024 yhteiskehittämisen prosessi keskittyi TYM-asiakkuuden määrittelyyn näitä ohjenuoria kunnioittaen.

Tukimateriaali:

- **TYM-yhteistoimintamallin vaiheet**
- **TYM-yhteistoimintamallin työmääritelmä**
- **Nelikenttätyökalu**
- **Asiakaspersoonat**
- **Kysymyspatteristo**
- **Signalit**
- **Arvolupaukset**

Tässä materiaalissa esitellyt tuotokset yhteiskehitettiin kentän toimijoiden kanssa. TYM-yhteiskehittämisen työryhmään sekä erilaisiin työpajoihin ja haastatteluihin osallistui suuri joukko TYP-toiminnassa mukana olevia henkilöitä – siitä suuri kiitos kaikille!

TYM-yhteiskehittämisessä esiin nousseita kehittämistarpeita ja tukityökaluja

TYM-yhteistoimintamallin johtaminen

Yhteiskehittämisessä nousi keskeisinä alueellisinä kehittämistarpeina esille

- 1) verkostojen, palvelujen sekä yhteistyön tapojen tunnistaminen ja kehittäminen,
- 2) sidosryhmien ymmärryksen lisääminen TYM-yhteistoimintamallin mahdollisuuksista ja asiakastyöstä,
- 3) TYM-yhteistoimintamallin asiakkuuksien sekä asiakasprosessien tunnistaminen ja määrittely sekä
- 4) asiakastyön asiantuntijoiden osaamisen tunnistaminen ja jatkuva kehittäminen.

TYM-verkostossa kannattaa käydä keskustelua **TYM-yhteistoimintamallin yhteisestä määritelmästä (ks. sivu 8)**, toimialueen tavoitteista sekä niiden mittaamisesta ja arvioimisesta. Keskustelussa on hyvä huomioida, että työllistymisen edistämisen lisäksi tavoitteena on asiakkaan työllistymisen edellytysten vahvistuminen.

Asiakasprosessien, asiakaspolkujen ja yhteisten toimintamallien kuvaamisessa voidaan hyödyntää **TYM-yhteistoimintamallin vaiheita (ks. sivu 6)**.

Asiakkuuksien tunnistamisessa voidaan hyödyntää kehitettyjä **persoonakuvauksia (ks. sivut 16–25)** ja soveltaa niitä oman alueen tarpeisiin.

Nelikenttätyökalua (ks. sivu 10) voidaan hyödyntää yhteisissä keskusteluissa TYM-yhteistoimintamallin asiakkuuksista. Työkalun avulla voidaan tarkastella asiakkaiden saamaa hyötyä ja tarvittavaa asiantuntijaresurssia.

Arvolupauksia (ks. sivu 31) voidaan hyödyntää TYM-yhteistoimintamallista viestimisessä tai yhteisen ymmärryksen luomisessa. Arvolupauksissa kiteytetään palvelun hyöty asiakkaan, asiantuntijoiden, organisaatioiden sekä yhteiskunnan näkökulmasta.

TYM- yhteistoimintamallin asiakastyö

Asiakastyössä on mahdollista hyödyntää **listaa signaaleista (ks. sivu 28)** ja **kysymyspatteristoa (ks. sivu 26)**. Niiden avulla voidaan havaita tarve monialaiselle palvelutarpeen arvioinnille.

TYPPI-järjestelmä on TYM-yhteistoimintamallin asiakastietojärjestelmä. Sitä hyödynnetään tiedon jakamisessa ja yhteisten suunnitelmien kirjaamisessa. Järjestelmän käyttöön kannattaa sopia yhtenäiset käytännöt. Perehtymisen tukena voi tutustua Tuutti-palvelussa olevaan materiaaliin. Työvoimaviranomaisille on otettu käyttöön uusi asiakastietojärjestelmä asiantuntijan työmarkkinatori, ja TYPPI-järjestelmä tullaan myöhemmin sulauttamaan osaksi samaa järjestelmää.

Yhteiskehittämisen asiakashaastatteluissa nousi esiin tarve varmistaa asiakkaan ymmärrys ja osallisuus prosessin kaikissa vaiheissa. Asiakkaille on tärkeää kokea olevansa osallinen ja pystyvänsä vaikuttamaan oman palvelukokonaisuutensa suunnitteluun. Asiakkaan tulisi saada riittävästi tietoa yhteistoimintamalliin ohjaamisen syistä, sen tarjoamasta lisäarvosta sekä siihen sisältyvistä eri vaihtoehdoista.

1. TYM-yhteistoimintamallin vaiheet

Ohje käyttöön

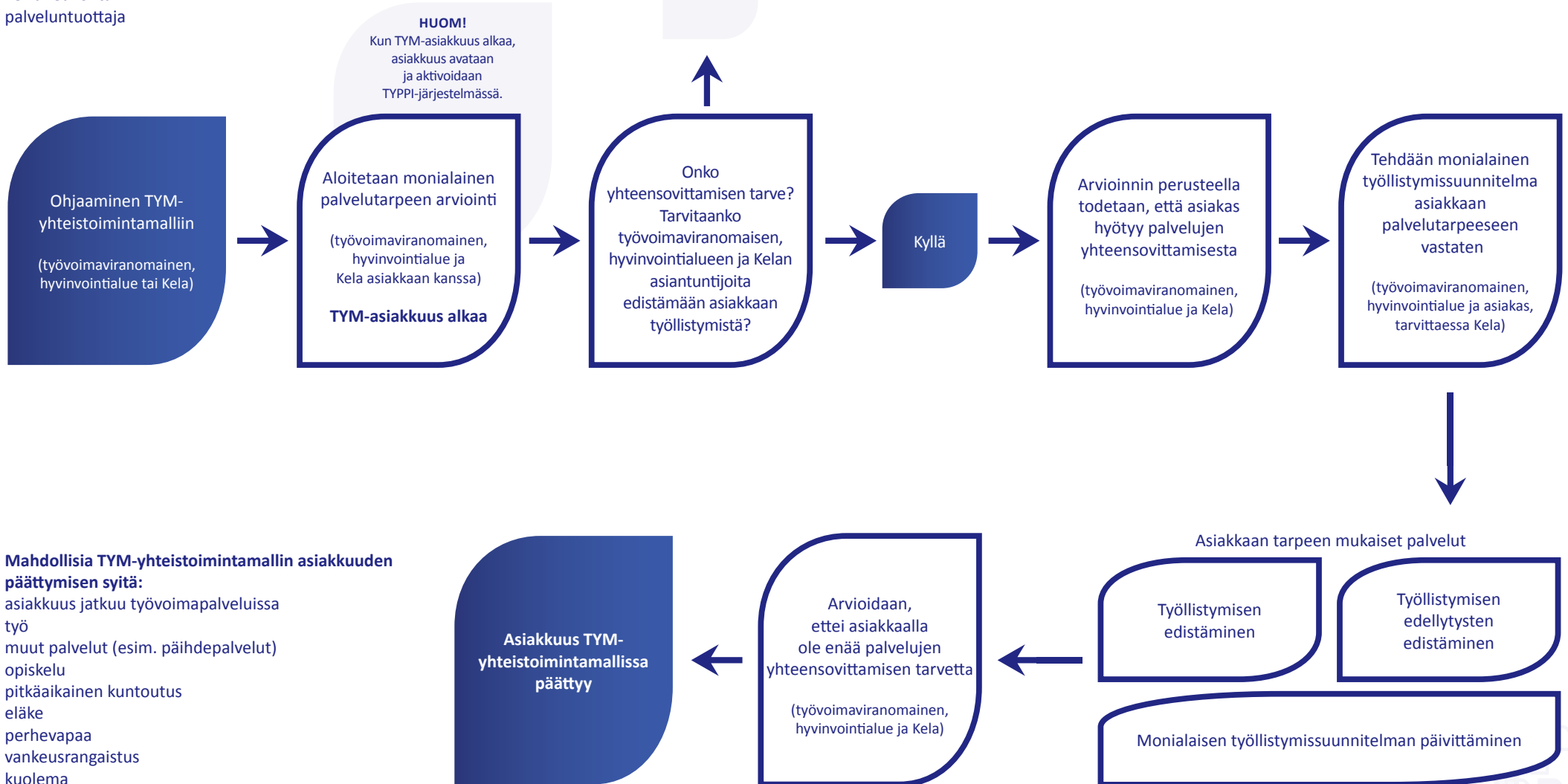
Mistä on kyse: TYM-yhteistoimintamallin vaiheet kuvaa TYM-laissa määriteltyä työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin perusprosessia ja sen vaiheita. Lisäksi on nostettu esiin asiakkuuden päättymisen syitä sekä muita toimijoita, jotka voivat tunnistaa mahdollisen tarpeen TYM-yhteistoimintamalliin ohjaamiselle.

Kenelle ja mihin tarkoitukseen: TYM-johtajat, -verkot ja asiakastyön asiantuntijat voivat hyödyntää TYM-yhteistoimintamallin vaiheita yhteisessä keskustelussa ja yhteisen ymmärryksen luomisessa TYM-yhteistoimintamallista. Keskustelua voidaan käydä sekä verkoston sisällä että sidosryhmien kanssa. Vaiheita voidaan hyödyntää pohjana suunniteltaessa oman TYM-verkoston asiakasprosesseja, asiakaspolkuja sekä yhteisiä toimintamalleja.

Mahdollisen TYM-asiakkuuden tarpeen tunnistavia tahoja:

työvoimaviranomainen
hyvinvointialue
Kela
työkykytmi
nuorten työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteispalvelu (Ohjaamo)
oppilaitos
etsivä nuorisotyö
kolmas sektori
velkaneuvonta
palveluntuottaja

Mahdollisia TYM-yhteistoimintamallin asiakkuuden päättymisen syitä:

asiakkuus jatkuu työvoimapalveluissa
työ
muut palvelut (esim. päihdepalvelut)
opiskelu
pitkäaikainen kuntoutus
eläke
perhevapaa
vankeusrangaistus
kuolema

2. TYM-yhteistoimintamallin työmääritelmä

Ohje käyttöön

Mistä on kyse: TYM-yhteistoimintamallin työmääritelmä on tarkoitettu sanallistamaan työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin toimijoita, tarkoitusta ja tavoitteita.

Kenelle ja mihin tarkoitukseen: TYM-johtajat, -johtoryhmät ja verkoston toimijat voivat hyödyntää työmääritelmää viestinnässä, koulutuksissa, perehdytyksissä ja asiakastyössä. Työmääritelmän hyödyntäminen TYM-verkostoissa voi auttaa yhteisen ymmärryksen luomisessa työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan välillä yhdessä toimimisesta.

TYM-yhteistoimintamalli

Työllistymistä edistävä monialaisen tuen yhteistoimintamalli on työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan yhteinen monialainen, palveluita yhteensovittava verkosto. Verkoston toiminta on tavoitteellista ja suunnitelmallista, ja se perustuu lakiin työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023).

Yhteistoimintamallin tavoitteena on edistää asiakkaiden työllistymistä ja työllistymisen edellytyksiä. Asiakkaalle tarjotaan palvelutarpeen mukaisia työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja sekä muita tavoitteita edistäviä palveluja ja toimia.

Yhteistoimintamalli on tarkoitettu työttömille asiakkaille, jotka tarvitsevat työllistymisensä tueksi palvelujen yhteensovittamista sekä monialaista tukea ja ohjausta.

3. Nelikenttätökalu

Ohje käyttöön

Mistä on kyse: Nelikenttä on työkalu, jota verkostot voivat käyttää TYM-yhteistoimintamallin asiakaskunnan hahmottamisessa. Työkalu sisältää nelikenttäpohjan ja erilaisia asiakastarinoita. Valmiissa pohjassa voidaan tarkastella tarinoissa esiin nostettuja asiakastapauksia asetettujen kriteerien eli hyödyn ja heidän tarvitsemansa asiantuntijaresurssin avulla. Lisäksi mukana on tyhjä pohja, johon voidaan sijoittaa itse valitut kriteerit.

Kenelle ja mihin tarkoitukseen: TYM-johtajat, -johtoryhmät ja -asiantuntijat voivat hyödyntää nelikenttää ja asiakastarinoita keskustelun tukena joko oman verkostonsa sisällä tai verkostojen välisessä yhteistyössä. Työkalun avulla voidaan lisätä yhteistä ymmärrystä siitä, minkälaisia asiakkuuksia verkostossa tällä hetkellä on, minkälaiset asiakkuudet hyötyisivät yhteistoimintamallista, ja kuinka omaa toimintaa voisi organisoida paremmin. Nelikenttää käytettäessä voidaan käydä keskustelua siitä, kuinka resurssipaineiden alla palvelullaan mahdollisesti kasvavaa asiakasmäärää. Työkalua ei ole tarkoitettu yksittäisten asiakastapausten arviointiin vaan laajempaan asiakkuuksien tarkasteluun.

Miten käytetään: Työkalu sisältää nelikentän lisäksi lyhyitä yhteiskeitettyjä TYM-asiakastarinoita. Verkostoissa voidaan myös kehittää omia asiakastarinoita täydentämään tai korvaamaan valmiita tarinoita. Asiakastarinat sijoitetaan keskustellen nelikenttään, jolloin sekä prosessi että tarinoiden sijoituspaikka toimivat keskustelun herättäjinä. Tyhjään pohjaan voidaan tarvittaessa valita omat kriteerit, esimerkiksi toiminnan vaikuttavuus resurssien sijasta.

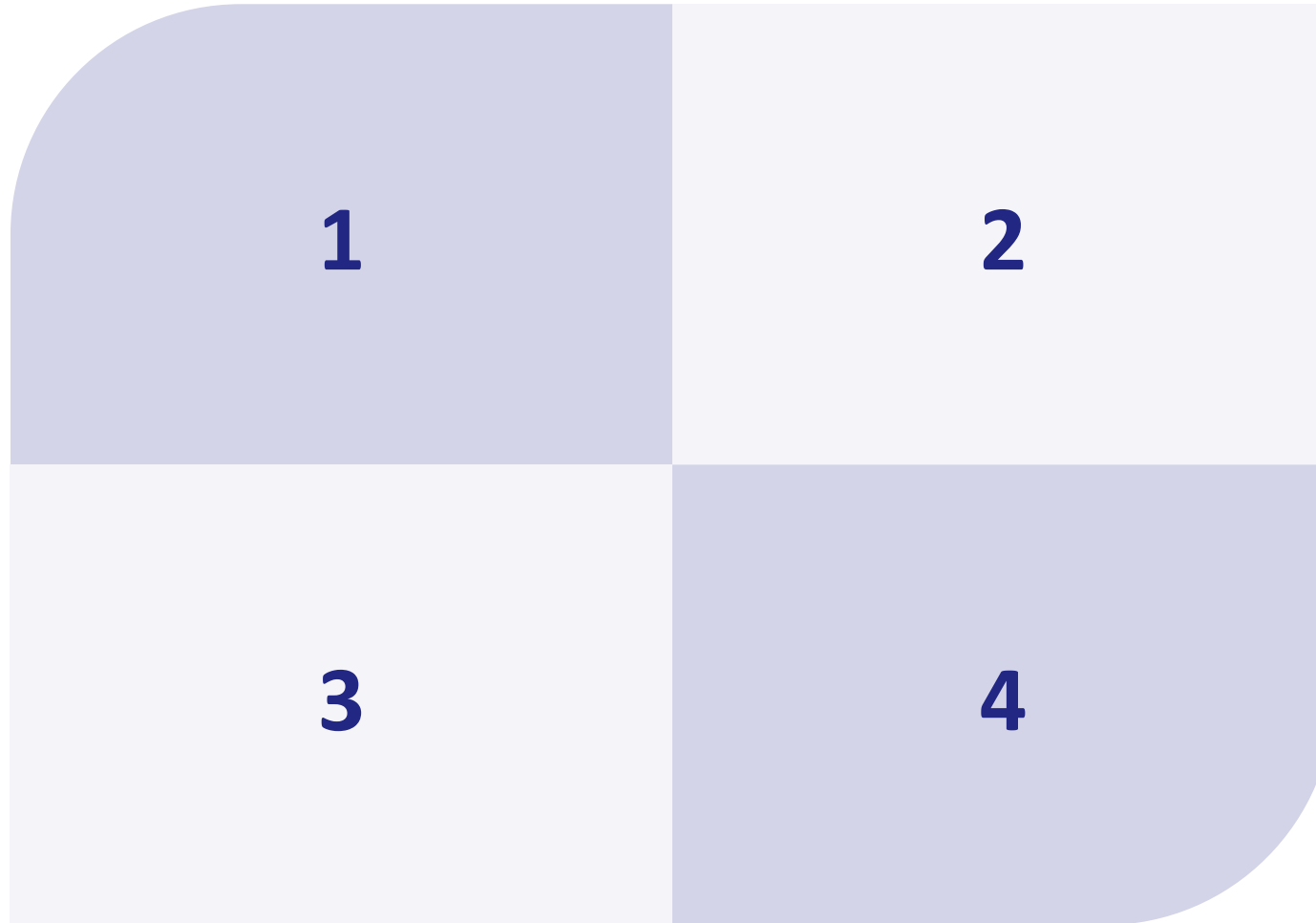
3. Nelikenttä

Asiantuntijan
näkökulmasta!

ASIAKAS HYÖTYY PALJON TYM-YHTEISTOIMINTAMALLISTA

VÄHÄN RESURSSIJA TARVITSEVA ASIAKAS

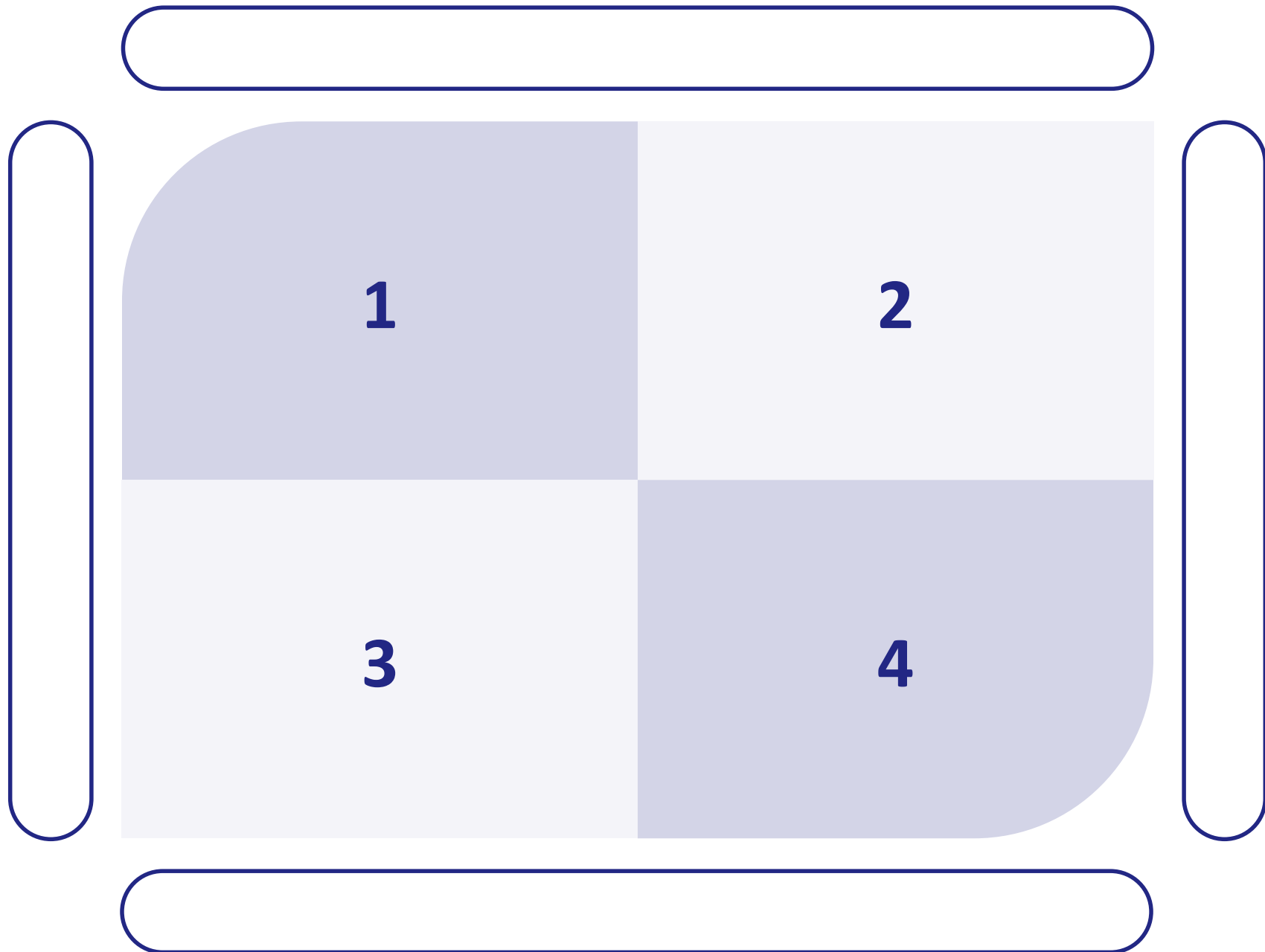

PALJON RESURSSIJA TARVITSEVA ASIAKAS

ASIAKAS HYÖTYY VÄHÄN TYM-YHTEISTOIMINTAMALLISTA

3. Nelikenttä, pohja

3.1. Asiakastarinoita nelikenttään sijoitettavaksi

Yksinhuoltaja, joka ei jaksa hoitaa omia työllisyysasioitaan, koska perhetilanne kuormittaa.

Lapsilla erityisen tuen tarpeita, yhden lapsen omaishoitajuus, lastensuojelun asiakkuus, yhdellä lapsella päihteidenkäyttöä ja sairauksia.

Erityiskoulusta valmistunut kehitysvammainen nuori, joka ei ole opintojen jälkeen työllistynyt tukitoimienkaan avulla.

Peruskoulun käynyt nuori, jolla on oppimisvaikeuksia. Jatko-opinnot ovat keskeytyneet, ja asiakkaalla on myös muita terveydellisiä haasteita.

Keski-ikäinen asiakas, jolle ei kipupolin asiakkuudessa ole löytynyt ratkaisua haasteisiin. Asiakkuus on jatkunut pitkään myös mielenterveys- ja päihdepalveluissa.

Opioidien käyttäjä, jolla on paljon muitakin haasteita, mm. mielenterveyden ja talouden haasteet.

Maahanmuuttajataustainen kotiäiti, jonka suomen kielen taito kohtuullinen, mutta digitaidot heikot. Taustalla traumaperäinen stressihäiriö, sosiaaliset verkostot vähäisiä. Haluaisi töihin tai opiskelemaan.

3.2. Asiakastarinoita nelikenttään sijoitettavaksi

Rikostaustaa omaava asiakas, joka tällä hetkellä yhdyskuntapalvelussa.

Yli 55-vuotias asiakas, jolla ei ole ammatillista koulutusta. Tehnyt sekalaisia töitä, pientä terveystaustaa, asuu syrjässä, ei julkista liikennettä, ei ajokorttia. Hieman uskoa tulevaisuuteen menettänyt, tottunut omaan tilanteeseen. Ei osaa itse tarttua tilanteeseen ja kokee muutoksen haasteellisena.

Mielenterveyskuntoutuja, jolla persoonallisuushäiriö, asioinut monissa eri palveluissa ilman vastuuasiantuntijaa, työllistymisen edellytykset tai soveltuvat palvelut löytymättä. Asiakas ei itse tunnista tuen tarpeitaan persoonallisuushäiriön vuoksi.

Työkyvyttömyyseläkkeestä hylkäävän päätöksen saanut asiakas, jolla on työpaikka sekä työterveyshuolto taustalla, mutta kykenemätön tekemään nykyistä työtään. Työterveyshuollon palvelut eivät ole asiakkaalla käytössä työkyvyn arvioimiseksi.

Maahanmuuttajataustainen henkilö, jolla on Suomessa kelpaamaton kuljetusalan tutkinto lähtömaasta. Vaikeus hakea töitä kielitaidon haasteiden vuoksi, lisäksi tules-vaivoja.

Nuori, jolla diagnosoimattomia nepsy-piirteitä. Taustalla keskeytyneitä opintoja. Tukiverkostot suppeat, vuorokausirytmisi sekaisin, pelaa paljon, ei työkokemusta, luottohäiriömerkintä. Tutkinto puuttuu, ei tunnista omia vahvuuksiaan, heikko usko omaan kykyihinsä.

3.3. Asiakastarinoita nelikenttään sijoitettavaksi

Metallialan työntekijä, kolme vuotta työttömyyttä takana. Työkyvytön aiempaan ammattiinsa, kiinnostunut mahdollisuudesta kouluttautua uudelle alalle ammatillisena kuntoutuksena. Halu muutokseen ja päästä työelämään tienaamaan rahaa.

Nuori, autisti, koulutus erityisoppilaitoksesta ravintola- ja catering-alalta. Asuu vanhempien luona, heikko tukiverkosto, vähän kavereita. Taustalla koulukiusaamista. Ei tulevaisuudensuunnitelmia, etätyö kiinnostaa, työelämätaidot puutteelliset.

Suurtalouskokki, vähän työkokemusta, yhdeksän vuotta työttömyyttä, paljon velkoja, kykenemätön työskentelemään keittiössä suolistosairaudesta. Saa sairauspäivärahaa pätkeä.

Rakennusmies, joka kärsii niska- ja hartiaseudun kivuista. Tekee töitä pimeänä, alkoholin käyttö runsasta. Luottamus yhteiskuntaa ja viranomaisia kohtaan heikentynyt, masentunut ja eronnut. Haluaa työkyvyttömyyseläkkeelle.

Vasta työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautunut asiakas. Korkeakoulututkinto, toiminut asiantuntijatehtävissä, työsuhteet jatkuvasti määräaikaista, mikä on kuormittanut henkisesti. Palannut loppuun edellisessä työsuhteessa. Masentunut ja univaikeuksia.

Nuori, joka muuttanut kotoaan lukioon toiselle paikkakunnalle, asuu yksin. Lukiossa paljon poissaoloja, ei päässyt jatko-opiskelemaan lukion jälkeen. Ei ikinä ollut "oikeissa töissä" ja rahat jatkuvasti loppu. Jämähännyt kotiin ja kynnyksen poistua kotoa on korkea.

4. Asiakaspersoonat

Ohje käyttöön

Mistä on kyse: Asiakaspersoonat ovat kuvitteellisia henkilöitä, jotka kuvastavat tyypillisiä TYM-yhteistoimintamallin asiakkaita. Asiakaspersoonat kuvaavat tietyn tyyppisen asiakkaan tarinaa sekä hänen taustatietojaan, tavoitteitaan ja haasteitaan. Lisäksi asiakaspersoonissa on kuvattu, millä tavalla yhteensovittamisen tarve näyttäytyy TYM-asiantuntijoille. Asiakaspersoonien tavoitteena on kuvata TYM-asiakkuuksien moninaisuutta.

Kenelle ja mihin tarkoitukseen: Asiakaspersoonat voivat toimia TYM-johtajien, esihenkilöiden, TYM-johtoryhmien ja asiantuntijoiden tukena keskusteluissa TYM-asiakkuuksista verkostojen sisällä tai välillä. Asiakaspersoonaa voi käyttää TYM-yhteistoimintamallin toiminnan suunnittelussa ja perehdytyksessä. Asiakaspersoonat auttavat yhteisen ymmärryksen luomisessa oman alueen TYM-yhteistoimintamallin asiakkuuksista sekä asiakasprosesseista.

Miten käytetään: Asiakaspersooniin voidaan tutustua yhdessä verkoston kanssa sekä pohtia, tunnistetaanko omasta verkostosta vastaavia asiakkaita tai minkälaisia prosesseja asiakaspolkuihin kuuluu. Lisäksi voidaan tunnistaa oman alueen asiakaskunnasta puuttuvia persoonia ja kuvata ne vastaavalla tavalla. Uudet asiakaspersoonat on hyvä tehdä monialaisessa tiimissä, jotta ne kuvastavat mahdollisimman monipuolisia näkemyksiä. Asiakaspersooniin voidaan palata säännöllisesti ja tarkastella, onko asiakaspersoonien kokonaisuus muuttunut.

4. Asiakaspersoonat, pohja

HENKILO	Työttömyysaika:	Ikä:	TYM-ASiantuntijan näkökulmasta Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy henkilön tilanteessa ja palveluissa?
	Koulutus:	Asiakkuudet:	
	Aikaisemmat palvelut:		TYM-ASiantuntijan näkökulmasta Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin Kelan näkökulmasta Soten näkökulmasta Työvoimapalveluiden näkökulmasta
HENKILÖN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO			
HENKILÖN HAASTEET			

RAID

Raid on 10 vuotta sitten Suomeen muuttanut 40-vuotias mies, jolla on pakolaistausta. Hän on eronnut, ja hänellä on kolme pientä lasta, jotka vaativat huolehtimista vuoroviikoin.

Raidin puutteellinen suomen kielen taito ei riitä kaikissa tilanteissa työelämässä tai opinnoissa. Hän osaa vähän englantia. Hän on yrittänyt hakeutua moniin koulutuksiin mutta ei ole päässyt niihin. Kerran hän pääsi työvoimakoulutukseen, mutta joutui keskeyttämään sen hankalan kotitilanteen vuoksi. Hän on kokeillut runsaasti palveluja, mutta mikään ei ole tuottanut tulosta. Hänen palkkatukijaksonsa keskeytyi, mikä johti karenssiin ja lisäsi hänen epäluottamustaan järjestelmää kohtaan.

Raidilla on ongelmia selän kanssa ja stressaavissa tilanteissa fyysiset oireet pahenevat. Vapaa-ajallaan Raid tykkää korjailla autoja.

Työttömyysaika:
10 v
(koko Suomessa
olon ajan)

Ikä: 40 v

Koulutus: kotimaasta
tutkinto kuljetusalalta,
ei kelpaa Suomessa

Asiakkuudet:
toimeentulotuki,
perhetyö

Aikaisemmat palvelut:
kotoutumispalvelut,
työkokeilujaksoja, palkkatukijakso
järjestössä, keskeytynyt
työvoimakoulutus. Kursseja:
työnhaku, suomen kieli

RAIDIN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Haluaa palata töihin ja tienata palkkaa.
Vain työ tuntuu oikealta ratkaisulta, muut palvelut tuntuvat turhilta.

RAIDIN HAASTEET

Ei kertynyttä työelämäkokemusta Suomessa, joten puutteita työelämätaidoissa.
Suomen kielen taito puutteellinen.
Ei tunne suomalaista palvelujärjestelmää.
IT-osaaminen heikkoa, esim. tietokoneella asioiden hoitaminen vaikeaa.
Epävarmuus ja matala itsetunto.
Pelko ja epäluottamus viranomaistoimintaa kohtaan.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Raidin tilanteessa ja palveluissa?

- Terveysaasteet selviteltävä tarkemmin: fyysiset ongelmat, mahdolliset kognitiiviset haasteet ja traumatausta.
- Mikä on jäljellä oleva työkyky, mikä on mahdollista?
- Mahdollinen tarve kuntoutuspalveluille.
- Tarvitsee tukea asiointiin koska ei osaa itse selvittää toisille asiantuntijoille, miksi hänet on lähetetty palveluun.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- toimeentulotukiasiakkuus
- työmarkkinatukihistoria, esim. estävät lausunnot

Soten näkökulmasta

- selkäongelmat
- asiointihaasteet

Työvoimapaalveluiden näkökulmasta

- haasteita työkokeilun aikana, mahdollisia oppimisvaikeuksia
- virallisissa asioinneissa pyytää tulkin herkästi, koska on vaikeuksia ymmärtää – tulkin pelkkä kääntäminen ei riitä, vaan tarvitsee muutakin apua
- runsaasti haasteita viranomaisasioiden hoitamisessa
- ajan hahmottaminen haasteellista, saapuu väärään aikaan ohjeistuksesta huolimatta
- työmarkkinatuen estelausunnot ja karenssit

SARI

Sari on 46-vuotias suurtaloukokki. Hänelle on ehtinyt kertyä vain vähäisesti työkokemusta, ja siitäkin on pitkä aika. Hänen koulutuksensa ei ole enää ajan tasalla.

Sari kokee, ettei voi työskennellä keittiössä suolistosairauden vuoksi ja sairaus hävettää häntä. Töissä ollessaan hän ei sairauden vuoksi uskaltanut syödä ennen työvuoroaan ja koki töissä usein voimattomuutta.

Hän kokee olevansa työkyvytön ja haluaisi eläkkeelle, mutta kriteerit eivät täyty. Hän on saanut sairauspäivärahaa pätkeittäin ja Kela on hylännyt hänen kuntoutustukihakemuksensa.

Sarin puoliso on työkyvyttömyyseläkkeellä ja hänellä on päihdeongelma. Puoliso ei tue Sarin työelämäänsä paluuta, ja hän tarvitsisi tukea itsekin. Heillä on paljon velkoja ja heidän pitäisi muuttaa edullisempaan asuntoon.

Sari kokee paljon kuormitusta suolistosairauden ja elämäntilanteen takia.

Työttömyysaika:
9 v

Ikä: 46 v

Asiakkuudet:
yksittäisiä lääkärikäyntejä,
aikuissosiaalityön
asiakkuus

Koulutus:
suurtaloukokki

Aikaisemmat palvelut:
keskeytynyt palkkatukijakso,
kuntouttava työtoiminta

SARIN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Haluaisi olla kotona ja eläkkeellä, mutta pelkää seurauksia, jos sanoo tämän avoimesti. Heikko motivaatio työhön, koska ei koe jaksavansa työssä. Suolistosairaus nolottaa ja vaikeuttaa työntekoa. Ei usko, että voisi enää työllistyä.

SARIN HAASTEET

Suolistosairaus, jonka takia toimintapaikoissa oltava vessa lähellä. Uusi ja jännittävä aiheuttaa suolistosairauden pahenemista. Asiasta kertominen nolottaa. Kokee, ettei enää ole toimintakykyinen. Velat ja perhetilanne painavat mieltä.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Sarin tilanteessa ja palveluissa?

- Hankala arvioida palvelujen tarvetta, tarvitaan laajempaa selvittelyä.
- Tarve selvittää jäljellä oleva työkyky, elämäntilanne ja taloudelliset asiat.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- hylätty kuntoutustuki
- sairauspäivärahajaksoja
- suolistosairausdiagnoosi

Soten näkökulmasta

- terveyden haasteet ja niiden nykytila selvitettävä yhteistyössä psykiatrian poliklinikan kanssa
- perhetilanne hankala, mutta selvittelemättä
- mielenterveyden haasteiden ratkomista jatkettava, jos edelliset tukitoimet eivät auta

Työvoimapalveluiden näkökulmasta

- vanhentunut osaaminen
- ei oma-aloitteisuutta hakea töitä
- pitkä työttömyys
- palvelut eivät ole tuottaneet tulosta, eivät vieneet eteenpäin
- heikot digitaidot, hakemusten tekeminen hankalaa

PEKKA

Pekka on 60-vuotias mies, jolla on rakennusalan perustutkinto.

Pekka on tehnyt töitä pimeänä ja tekee niitä satunnaisesti edelleen. Hän käyttää niistä saatuja tuloja pullon hankintaan. Pekka ei koe päihteiden käyttöään ongelmalliseksi. Hänellä on niska- ja hartiaseudun kipuja.

Pekka on turhautunut, eikä hänen motivaationsa tehdä muutosta ole korkea. Hänestä tuntuu, että mikään ei toimi. Pekalla on mielenterveyshaasteita, jotka näkyvät masentuneisuutena ja passivoitumisena. Hänen elämänilonsa on kadonnut, ja hän elää hetkessä ilman tulevaisuuden näkymiä.

Pekka on eronnut, ja hänellä on kaksi täysi-ikäistä lasta. Hän hoitaa omaa äitiään mutta ei ole omaishoitaja.

Pekan kaverit ovat baariporukkaa, joilla on samankaltainen elämäntilanne. Hänellä on myös talousvaikeuksia, ja hän haluaisi päästä työkyvyttömyyseläkkeelle.

Työttömyysaika:
1000 päivää

Ikä: 60 v

Asiakkuudet:
terveyspalvelut,
mielenterveyspalvelut

Koulutus:
rakennusalan
perustutkinto

Aikaisemmat palvelut:
työterveyshuolto,
ammattiliiton kuntoutus

PEKAN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Tavoitteena pääsy työkyvyttömyyseläkkeelle.
Haluaa pois viranomaisten kanssa asioinnista, elää omaa elämäänsä kuten itse haluaa.
Kiinnostavat terveydentilan tutkimukset, jos niihin pääsisi (toivoo, että tukevat eläkkeelle pääsyä).

PEKAN HAASTEET

Motivaation puute, usko itseensä puuttuu.
Masennus.
Osaaminen vanhentunut.
Ei koe tarjottuja palveluja itselleen tarpeelliseksi.
Tuki- ja liikuntaelinvaivat.
Ei halua asioida viranomaisten kanssa.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Pekan tilanteessa ja palveluissa?

- Terveydenhuollon kytkeminen yhteistyöhön, hoidolliset kuviot, olemassa oleva työkyky pitää arvioida.
- Jos todetaan työkyvyn alentuneen, niin eläkehaku vireille.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- selvitettävä, onko työkykyä jäljellä, onko työllistymisen edellytyksiä
- Tules-kurssi, mielenterveyskurssi
- päihdeongelma, eikä ole sitoutunut hoitoon

Soten näkökulmasta

- päihdeongelma, tarvitaan aika päihdehoitajalle
- mielenterveyshaasteet (passivoituminen, heikko motivaatio osallistua)
- Tules-haasteet, työkyvyn selvittäminen
- taloudellinen tilanne
- olisiko oikeus omaishoitajan tukeen?

Työvoimapalveluiden näkökulmasta

- osaaminen vanhentunut
- tules-vaivat vaikeuttavat työntekoa
- ei oma-aloitteisuutta hakea töitä
- haasteita viranomaisasioiden hoitamisessa
- päihdeongelma ja mielenterveyshaasteet

TERO

Tero on 39-vuotias metallimies, jolla ei loukkaantumisen takia ole enää työkykyä aiempaan ammattiin.

Tero haluaisi kouluttautua uudelle alalle ja palata työelämään, mutta tapaturman aiheuttamien vammojen takia on epävarma pystyykö enää työnteekoon. Kelan kuntoutukseen tähtääviä toimenpiteitä aloiteltiin, mutta koronan vuoksi prosessi keskeytyi.

Teron motivaatiotaso vaihtelee. Välillä hän kokee kyvykkyyttä ja halua tehdä muutoksia elämässä, mutta pelko uusista pettymyksistä lamauttaa hänen toimintakykynsä.

Tero haluaisi päästä takaisin työelämään ja tienata mutta ei ole varma, mikä se uusi ammatti tai työ voisi olla. Hoiva-ala voisi kiinnostaa.

Työttömyysaika:
3 v

Ikä: 39 v

Asiakkuudet:
terveydenhuolto,
KELA-kuntoutussuunnittelu

Koulutus:
metallialan
ammattitutkinto

Aikaisemmat palvelut:
TE-toimiston työkokeilu
(metallialalta, aiempaa
kevyempiä tehtäviä),
ammatinvalinnan psykologi

TERON TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Haluaa muutosta.
Haluaa löytää terveydentilaansa sopivan uuden ammatin ja työn.
Tavoitteena päästä työelämään tienamaan rahaa.

TERON HAASTEET

Epävarmuus omasta työkyvystä loukkaantumisen jälkeen.
Palvelujärjestelmän sekavuus hämmentää.
Tarve pienin askelin etenemiseen, ettei tule heti uusia pettymyksiä.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Teron tilanteessa ja palveluissa?

- Koulutuksen suunnittelu ottaen huomioon Teron terveystilanteen.
- TEAK-kuntoutuksen suunnittelun jatko.
- Olemassa olevan motivaation ylläpitäminen ja tulevaisuususkon rakentaminen kohti uutta ammattia.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- etuudet, sairauspäivärahan päättymisen
- TEAK-kuntoutuksen suunnittelun keskeytyminen
- lääkärinlausunnot

Soten näkökulmasta

- työttömyys loukkaantumisen jälkeen
- työkykyhaasteet

Työvoimapalveluiden näkökulmasta

- työttömyys
- todennettu työkyvyttömyys aiempaa ammattiin
- asiakas on vielä hyvässä työiässä, tarve uudelleen kouluttautumiselle

JERE

Jere on 24-vuotias nuori, jolla on haasteita mielenterveyden kanssa sekä mahdollisia nepsyhaasteita. Jerestä tuntuu välillä, että kaikki asiat on solmussa. Masennusta ja ahdistusta on ollut yläasteelta lähtien.

Jere on hakenut useamman kerran opiskelemaan mutta ei ole saanut tutkintoa suoritettua. Työpaikkaa on ollut vaikea löytää. Jerellä ei vielä ole yhtään työkokemusta, ja hän onkin ollut työttömänä jo varsin pitkään.

Jerellä on netissä kavereita, joiden kanssa hän pelaa. Monet heistä asuvat USA:ssa tai Aasiassa, joten pelit ajoittuvat usein erikoisiin aikoihin.

Jere muutti itseksensä kaupunkiin maalta, joten perhe asuu kaukana. Hänellä ei ole kovin paljoa kavereita netin ulkopuolella, joten tukiverkostot ovat tällä hetkellä kapeat.

Jeren raha-asiat ovat aika solmussa. Asumistuki ja perustoimeentulotuki ovat tuloina tällä hetkellä. Hän otti opintolainaa opintojen aikana, ja siitä on alkanut takaisinmaksu. Tuntuu, että rahat eivät riitä elämiseen, ja Jere on välillä ottanut pikavippejä, joista hänelle on tullut luottohäiriömerkintä.

Työttömyysaika:
5 v

Ikä: 24 v

Asiakkuudet:
Kelasta etuudet, sosiaalihuollon asiakkuus, työllisyyspalvelut (kuntakokeilu), Ohjaamo, etsivä nuorisotyö

Koulutus:
peruskoulu (ja keskeytyneitä opintoja)

Aikaisemmat palvelut:
ammatinvalinnan ohjaaja, psykiatrinen sairaanhoito, Nuotti-valmennus, koulukuraattori

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Jeren tilanteessa ja palveluissa?

- Tarvitsee rinnallakulkijan, joka auttaa palveluviidakossa konkreettisesti.
- Tarvitsee motivaatiota, onnistumisen kokemuksia ja myönteistä palautetta.
- Ammatillisen kuntoutuksen tarpeen arviointi.
- Oppilaitosyhteistyön tarve tutkinnon loppuun suorittamiseksi.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- ensisijainen etuus puuttuu, ja etuuksien hakemisessa haasteita
- opintolainan takaisinmaksussa vaikeuksia
- useita yhteydenottoja Kelaan, aina jonkun toimijan avustuksella
- lääkinnällisen kuntoutuksen tarvetta selvitettävä

Soten näkökulmasta

- tarvitsee vahvoja tukitoimia, soten omat keinot eivät riitä
- mielenterveyteen liittyvää hoidon tarpeen arviointia ja tutkimustarvetta selvitettävä
- käyttää palveluja runsaasti ja asioi toistuvasti samoissa asioissa

Työvoimapalveluiden näkökulmasta

- tutkinto ja työkokemus puuttuu
- työllistymissuunnitelmassa sovittu ettei elämäntilanteen vuoksi ole hakuvelvoitetta opiskelemaan
- sovitut tehtävät jäävät toistuvasti tekemättä omatoimisuus on vähäistä

JEREN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Arkirytmi kuntoon.
Toivoo tukea nepsy-tutkimuksen aloitukseen.
Taloustilanteen paraneminen.
Lisää kavereita ja parisuhde.
Pitkän aikavälin tavoite: ammatti ja töihin joskus vielä.

JEREN HAASTEET

Sosiaalisten tilanteiden pelko vaikeuttaa kokonaistilannetta ja etenemistä.
Keskittymisen pulmat ja arjen organisoimisen ongelmat.
Epäonnistumisen kokemuksia, ei uskalla kokeilla uutta koska pelkää, että sekin keskeytyy.
Heikko usko omiin vahvuuksiin tai osaamiseen, ei tunnista omia vahvuuksia.
Näköalattomuus tulevasta.

RAISA

Raisa on 20-vuotias. Hän asuu vanhempiensa luona, ja vanhemmat auttavat häntä paljon käytännön asioissa. Raisa on autisti ja tarvitsee tukea monissa asioissa.

Raisa on juuri valmistunut erityisammattioppilaitoksesta, jossa hän opiskeli nuoren kuntoutusrahan turvin. Hänellä ei ole ystäviä, ja häntä on kiusattu usean vuoden ajan koulussa. Hän viettää paljon aikaa yksin.

Seuraava askel valmistumisen jälkeen olisi työn löytäminen, mutta ilman työkokemusta se on vaikeaa. Raisa tarvitsee tukea työllistymiseen. Hänen vanhempansa ovat Raisan tilanteesta kuormittuneita ja toivoisivat tukea muualta.

Työttömyysaika:
1 kk

Ikä: 20 v

Asiakkuudet:
neuropsykiatrian
poliklinikka

Koulutus:
ammattillinen
tutkinto ravintola-
ja cateringalalta
mukautetusti

Aikaisemmat palvelut:
erikoissairaanhoido,
Kelan kuntoutuspalvelut,
koulukuraattori,
oppilaanohjaaja

RAISAN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Haluaisi olla rauhassa kotona.
Netin kautta toimiminen on kivaa, joten etätö voisi kiinnostaa.
Ei osaa sanoa, mitä itse haluaisi tulevaisuudelta.
Toivoisi hyvän palkan, ei lyhyitä keikkatöitä.

RAISAN HAASTEET

Ammatilliset taidot ovat puutteelliset.
Ei työkokemusta, harjoittelut suoritettu koululla.
Ei ole ajokorttia.
Päivärytmi on sekaisin.
Autismi aiheuttaa haasteita, esimerkiksi sosiaaliset kontaktit ja ihmisten kohtaaminen on vaikeaa.
Ei tunnista omia kehittämisen tarpeitaan.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Raisan tilanteessa ja palveluissa?

- Lähtötilanteessa monia tarpeita palveluiden yhteensovittamiselle.
- Palvelupolku puuttuu.
- Raisan oma toimijuus vaatii vahvistamista.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- opintasuoritusten eteneminen ollut haasteellista
- vanhemman yhteydenotto Nuotti-valmennukseen liittyen

Soten näkökulmasta

- opiskelu- ja kuntoutussuunnitelma tehty ennen opintoja, päivitettävä valmistumisen jälkeen
- mikä on Raisan hoidon tilanne?
- onko muita diagnooseja?
- kiusaamisen synnyttämä trauma
- sosiaalisten tilanteiden aiheuttama ahdistus
- ei oma-aloitteisuutta, vaan vanhemmat hoitavat asioita

Työvoimapalveluiden näkökulmasta

- ei omaa suunnitelmaa tai haaveet eivät realistisia
- kartoitustyökalut haasteellisia, ei tunnista omaa tilannettaan ja osaamistaan
- tarvitsee tukea ja apua tilanteen selvittämiseen

JENNI

Jenni on 32-vuotias nainen, joka on suorittanut korkeakoulututkinnon ja työskennellyt sen jälkeen asiantuntijatehtävissä. Jenni elää parisuhteessa, ja hänen puolisonsa etenee vakaasti urallaan. Jennin työsuhteet ovat olleet jatkuvasti määräaikaisia, mikä on kuormittanut henkisesti. Jenni on tunnollinen työntekijä, joka haluaa aina tehdä parhaansa. Hän on tyypillinen ”kympin tyttö”.

Jenni paloi loppuun viimeisimmän työsuhteensa aikana, eikä määräaikaista työsuhdetta jatkettu. Hän ei ole kyennyt sen jälkeen hakemaan uutta työtä. Jennistä tuntuu, että hän ei ole riittävän hyvä, koska ei kykene enää entisenlaisiin suorituksiin. Työnhaun kynnyks on korkealla, koska itsetunto on romahtanut eikä uskoa omiin kykyihin löydy.

Jennillä on todettu masennus ja univaikeuksia, ja hän käyttää niihin lääkkeitä. Hänestä tuntuu, ettei lääkitystä voi lopettaa tai tapahtuisi uusi romahdus. Jennillä olisi oikeus Kelan korvaamaan psykoterapiaan, mutta hänellä ei ole ollut voimia etsiä itselleen terapiaa.

Jenni on ollut 300 päivää sairauspäivärahalla, joten hän on juuri ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi.

Työttömyysaika:
vasta ilmoittautunut
työttömäksi
työnhakijaksi

Ikä: 32 v

Asiakkuudet:
terveydenhuolto

Koulutus:
ylempi
korkeakoulututkinto

Aikaisemmat palvelut:
työterveyshuolto

JENNIN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Haluaisi palata normaaliin elämään.
Haluaisi palata aiemman kaltaisiin asiantuntijatehtäviin mutta ei ole varma, pystyykö siihen enää.

JENNIN HAASTEET

Tulevaisuususkko kadonnut, ei tiedä, pystyykö enää asiantuntijatehtäviin. Uskoo lähipiirin paheksuvan tilannettaan, koska ei pysty ryhdistäytymään ja palaamaan töihin.
Ei usko pystyvänsä toimimaan ilman lääkitystä.
On edelleen hyvin väsynyt, ei pysty nukkumaan kunnolla. Aamuöinen heräily jokaist.

TYM-ASiantuntijan Näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Jennin tilanteessa ja palveluissa?

- Tarve selvittää olemassa oleva työkyky ja mahdollisuus palata työelämään voimavarat huomioiden.
- Tarve saada palvelujen kokonaisuus haltuun ja psykoterapia käynnistymään.
- Tarvitsee toimivan tukiverkoston oman tilanteensa edistämiseen.

TYM-ASiantuntijan Näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- saanut sairauspäivärahaa 300 pv
- päätös psykoterapiasta, mutta korvauksia ei ole haettu

Soten näkökulmasta

- pitkäaikainen sairausloma ja lääkitys
- masennusdiagnoosi ja univaikeudet
- työkyky ei ole täysin palannut, mutta olisiko mahdollisuutta palata kevyemmin työelämään?

Työvoimapalveluiden näkökulmasta

- ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi pitkän sairausloman jälkeen
- ei ole omia suunnitelmia tulevaisuuteen eikä tiedä, mihin pystyy

VIIVI

Viivi on 20-vuotias nuori, joka muutti kotoaan lukioon toiselle paikkakunnalle ja asuu siellä edelleen yksin. Hän kirjoitti ylioppilaaksi vuosi sitten. Jo lukioaikana Viiville kertyi melko paljon poissaoloja, ja lukio tuli läpäistyä rimaa hipoen. Lukion jälkeen Viivi haki muutamiin oppilaitoksiin, koska oli pakko. Hän ei päässyt opiskelemaan eikä ole koskaan ollut ns. oikeissa töissä.

Lukion aikana koulukuraattori ja oppilaanohjaaja keskustelivat Viivin kanssa tulevaisuuden suunnitelmista, mutta kontakti heihin on katkennut. Viivi on jämähtänyt kotiin, ja kynnyks poistua kodista on noussut korkeaksi. Ajatus liikkeelle lähtemisestä hirvittää, mutta ruokaa on onneksi voinut tilata kotiin kuljetettunakin. Rahat on Viivillä jatkuvasti vähissä.

Naapuri huolestui Viivin käytöksessä ja ulkonäössä tapahtuneista muutoksista. Hän teki Viivistä huoli-ilmoituksen etsivään nuorisotyöhön. Etsivä otti yhteyden Viiviin ja huomasi, että Viivillä on tarvetta selvittää koko elämäntilannetta, taloutta ja opiskelu- tai työvaihtoehtoja. Viivi suostui lähtemään etsivän tukemana Ohjaamoon, jossa Viivi ilmoittautui työttömäksi työnhakijaksi. Ohjaamossa tunnistettiin, että Viivin tilanne vaatii syvempää monialaista selvittelyä.

Työttömyysaika:

Juuri ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi

Ikä: 20 v

Asiakkuudet:

Kelan asumistuki, etsivä nuorisotyö, Ohjaamo

Koulutus: ylioppilas

Aikaisemmat palvelut:

koulukuraattori

VIIVIN TAVOITTEET JA MOTIVAATIO

Tarvitsee rahaa elämiseen.
Haluaisi matkustaa ulkomaille.
Haaveilee someinfluensserin työstä.

VIIVIN HAASTEET

Rahat ovat jatkuvasti loppu, eivätkä vanhemmat ymmärrä, miten paljon elämiseen tarvitsisi rahaa.
Lukion jälkeen mikään oppilaitos ei hyväksynyt opiskelemaan.
Haaveita on vaikea lähteä toteuttamaan, kukaan ei auta.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Millä tavalla yhteensovittamisen tarve näkyy Viivin tilanteessa ja palveluissa?

- Tarve päästä ulos kotoa ja selvittää syyt kotiin jämähtämisen takana.
- Tarve saada tilanteeseen monialaista tukea ja rinnallakulkija.
- Tarve selvittää kokonaistilanne ja löytää oikeat palvelut Viivin tilanteeseen.

TYM-ASiantuntijan näkökulmasta

Signaalit / merkit, joiden avulla tunnistetaan, että asiakas kuuluu TYM-yhteistoimintamalliin

Kelan näkökulmasta

- aiempi hylätty toimeentulotukihakemus
- työvoimapolitiittinen lausunto työmarkkinatuesta

Soten näkökulmasta

- koulukuraattorin asiakkuus ja huoli opintojen aikana
- etsivän tuella tehty yhteydenotto sosiaalitoimeen
- Ohjaamossa tehty palvelutarpeen arviointi

Työvoimapalveluiden näkökulmasta

- kouluttamaton nuori, joka ei ole päässyt opiskelemaan
- Ohjaamossa huomattu nuoren puuttuva oma tulevaisuuden suunnitelma
- työvoimapolitiittinen lausunto työmarkkinatuesta

5. Kysymyspatteristo

Ohje käyttöön

Mistä on kyse: Kysymyspatteristo auttaa tunnistamaan mahdollisia TYM-asiakkaita ohjattavaksi TYM-yhteistoimintamalliin. Kysymyspatteristossa viitataan TYM-yhteistoimintamallin organisaatioina työvoimaviranomaiseen, hyvinvointialueeseen ja Kelaan.

Kenelle ja mihin tarkoitukseen: Kysymyspatteristo on tarkoitettu ensisijaisesti työvoimaviranomaisten, hyvinvointialueiden ja Kelan työntekijöille, jotka eivät ole TYM-asiiantuntijoita mutta ohjaavat asiakkaita TYM-yhteistoimintamalliin. Kysymykset auttavat heitä tunnistamaan yksittäisten asiakkaiden kohdalla, hyötyisivätkö he TYM-yhteistyömallin asiakkuudesta.

Miten käytetään: Asiakkaan tilannetta voidaan pohtia kysymyspatteriston avulla. Jos vastausten perusteella asiakas tarvitsee työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan palvelujen yhteensovittamista, voi asiakkaan ohjata edelleen TYM-yhteistoimintamallin asiakkaaksi. Kysymyspatteristoa voidaan hyödyntää muistilistana arjen työssä tai käyttää keskustelun apuna perehdytyksessä.

5. Kysymyspatteristo

- Tarvitseeko asiakkaasi monialaista tukea ja asiantuntijuutta työllistymisen edellytysten parantamiseen tai työllistymiseen?
- Helpottuuko asiakkaasi tilanne, jos suunnittelette työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan kanssa yhdessä asiakkaalle tarkoitukseenmukaiset palvelut?
- Hyötyykö asiakkaasi työvoimaviranomaisen, hyvinvointialueen ja Kelan palvelujen yhteensovittamisesta?
- Tarvitseeko asiakkaasi oman organisaatiosi tarjoamien palvelujen lisäksi myös kahden muun organisaation palveluja?
- Riittääkö asiakkaallesi kahden organisaation välinen yhteistyö tai konsultointi?
- Tarvitseeko asiakkaasi muita palveluja ennen kuin hän hyötyy TYM-yhteistoimintamallista?

6. Signaalit

Ohje käyttöön

Mistä on kyse: Signaalit voivat toimia herätteinä asiakastilanteen kokonaisuuden tarkempaan tarkasteluun. Signaalit ovat yksittäisiä asioita, jotka voivat kuvastaa palvelujen yhteensovittamisen tarvetta. Joillakin asiakkailla signaaleista voi toteutua useampi, osalla vain joku. Yksittäisten signaalien ilmeneminen ei automaattisesti tarkoita tarvetta TYM-yhteistoimintamallin asiakkuudelle, vaan asiantuntijat arvioivat asiakkaan tilannetta kokonaisuutena.

Kenelle ja mihin tarkoitukseen: TYM-asiantuntijoille, esihenkilöille, TYM-yhteistoimintamalliin ohjaaville asiantuntijoille sekä sidosryhmien toimijoille keskustelun herättäjiksi TYM-asiakkuuksien tunnistamiseen. Signaalit auttavat heitä tunnistamaan, olisiko asiakkaalla mahdollisesti tarvetta TYM-yhteistoimintamallin asiakkuudelle.

Miten käytetään: Signaaleita voidaan hyödyntää kehitettäessä TYM-yhteistoimintamalliin ohjautumisen käytäntöjä. Sidosryhmien kanssa voidaan signaalien avulla pohtia, minkälaisiin seikkoihin kannattaa kiinnittää huomiota mahdollisten TYM-asiakkuuksien tunnistamisessa.

Signaaleja voi oman verkoston tarpeiden mukaisesti muokata ja täydentää lisäämällä havaittuja signaaleja tyhjään pohjaan.

6. Signaalit

Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvät haasteet:

- Työkyvyn tai terveydentilan selvittämisen tarve
- Fyysisen terveyden haasteet, jotka vaikuttavat työkykyyn
- Lääkärinlausunnot tai todetut diagnoosit
- Pitkän sairausloman jälkeinen työttömyys
- Päihdeongelmat
- Mielenterveyshaasteet
- Univaikeudet
- Työperäiset sairaudet tai työkyvyttömyys loukkaantumisen jälkeen, mahdollinen tarve uudelleen koulutautumiselle
- Lääkinnällisen tai ammatillisen kuntoutuksen tarve

Elämänhallinta ja arjen haasteet:

- Asioiden hoitamatta jättäminen ja tapaamisten unohtaminen
- Ongelmat sosiaalisissa tilanteissa
- Taloudellinen tilanne heikko
- Perhetilanne hankala
- Vahvojen tukitoimien tarve
- Viranomaisasioiden hoitamatta jättäminen ja tapaamisten unohtaminen
- Yhteydenotot viranomaisiin aina jonkun muun avustuksella tai tarvitsee tukea asiointeihin
- Käyttää palveluja runsaasti tai asioi toistuvasti samoissa asioissa
- Heikot luku-, kirjoitus- ja digitaidot

Työllistymiseen, ammatilliseen osaamiseen ja opiskeluun liittyvät haasteet:

- Vanhentunut tai puutteellinen osaaminen
- Pitkittänyt työttömyys
- Puuttuva tutkinto ja työkokemus
- Toistuvat palvelujen tai opintojen keskeytykset
- Työllistymistä edistävien palvelujen aikana havaitut haasteet
- Runsaista palveluista huolimatta työllistyminen ei etene
- Omatoimisuuden ja suunnitelmallisuuden puute
- Opiskelu- ja kuntoutussuunnitelma tehty ennen opintoja erityisoppilaitoksessa, tarve päivittämiselle valmistumisen jälkeen
- Opiskelijahuollon asiakkuus ja huoli opintojen aikana

Etuuksiin liittyvät haasteet:

- Työmarkkinatukihistoria, esim. estävät lausunnot ja karenssit
- Työttömyysetuudella, vaikka työkyvyssä havaittuja puutteita
- Ensisijainen etuus puuttuu tai etuuskien hakemisessa haasteita, toimeentulotukiasiakkuus
- Hylätty etuushakemus, esim. kuntoutus- tai toimeentulotuki
- Päätös psykoterapiasta, mutta korvauksia ei ole haettu
- Opintojen eteneminen haasteellista ja opintotuen takaisinperintä
- Opintolainan takaisinmaksussa vaikeuksia

6. Signaalit, pohja

Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät haasteet:

Työllistymiseen, ammatilliseen osaamiseen ja opiskeluun liittyvät haasteet:

Elämänhallinta ja arjen haasteet:

Etuuksiin liittyvät haasteet:

7. Arvolupaukset

Ohje käyttöön

Mistä on kyse: Arvolupaukset kuvaavat, miten TYM-yhteistoimintamalli vastaa kohderyhmän tarpeeseen, ja mitä lisäarvoa se tuottaa. TYM-yhteistoimintamallille on yhteiskehittämällä luotu neljä lyhyttä, ydinviestin kiteyttävää arvolupausta: asiakkaalle, asiantuntijoille, organisaatioille ja yhteiskunnalle.

Kenelle ja mihin tarkoitukseen: TYM-johtajat, esihenkilöt ja -asiantuntijat voivat hyödyntää arvolupauksia erilaisissa viestintäyhteyksissä ja -kanavissa. Arvolupaukset toimivat lyhyinä ja ytimekkäinä ”hissipuheina” TYM-yhteistoimintamallista viestittäessä.

Miten käytetään: Yhteiskehittämällä luotuja arvolupauksia voi hyödyntää sellaisenaan tai muokata niiden pohjalta omalle verkostolle sopivat arvolupaukset.

Asiakkaan arvolupausta voidaan hyödyntää TYM-yhteistoimintamalliin ohjattaessa sekä ensimmäisessä tapaamisessa asiakkaan kanssa, kun halutaan luoda perustaa hyvälle yhteistyölle ja viestiä TYM-yhteistoimintamallin tarjoamasta lisäarvosta.

TYM-asiantuntijoiden arvolupausta voidaan hyödyntää perehdytyksessä ja yhteistyön sujuvoittamisessa, kun kehitetään verkostojen rakenteita tai toimintamalleja.

Organisaation arvolupausta voidaan hyödyntää viestittäessä TYM-yhteistoimintamallin merkityksellisyydestä sekä keskusteluissa asiantuntijaresurssien kohdentamisesta.

Yhteiskunnallista arvolupausta voidaan hyödyntää viestintäkampanjoiden toteutuksessa ja tietoisuuden lisäämisessä TYM-yhteistoimintamallista.

7. Arvolupaukset

Arvolupaus asiakkaalle:

Suunnittelemme yhdessä tietäsi kohti työllistymistä. Tulet kuulluksi, ja autamme selkiyttämään elämäntilannettasi, jotta pystyt tunnistamaan mahdollisuuksiasi ja ennakoimaan toimeentuloasi. Asetamme yhdessä kanssasi tavoitteen työllistymisesellesi, ja tuemme sinua sitä kohti.

Arvolupaus TYM-asiantuntijoille:

Meillä on lupa ja tahto tehdä yhteiseen tietopohjaan perustuvaa monialaista yhteistyötä yhdessä asiakkaiden kanssa. Meillä on mahdollisuus osaamisen kehittämiseen ja sen hyödyntämiseen.

Arvolupaus organisaatioille:

Organisaatorajat ylittävällä työllistymistä edistävällä monialaisen tuen yhteistoimintamallilla varmistamme osaavan henkilöstön, yhteensovitettua resurssit ja kustannustehokkuuden tuottaessamme palveluja asiakkaille oikea-aikaisesti. Kehitämme lakisääteistä valtakunnallista yhteistoimintamallia yhdessä kansallisen verkoston kanssa.

Yhteiskunnallinen arvolupaus:

Työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoimintamallin avulla vähennämme työttömyyttä ja tuotamme säästöjä yhteiskunnalle lisäämällä käytettävissä olevaa työvoimaa. Yhteistoimintamallin avulla edistämme hyvinvointia, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä uskoa tulevaisuuteen edistämällä työllistymisen mahdollisuuksia. Keskiössä on asiakkaan oman potentiaalin löytäminen ja osallisuuden lisääminen.

7. Arvolupaukset, pohja

Arvolupaus asiakkaalle:

Arvolupaus TYM-asiantuntijoille:

Arvolupaus organisaatioille:

Yhteiskunnallinen arvolupaus:

KEHA-keskus
UF-centret

www.keha-keskus.fi